

SXEDIO.848

10.8.1964: Ο ΡΩΣΟΣ ΗΓΕΤΗΣ ΝΙΚΗΤΑ ΚΡΟΥΣΤΣΕΦ ΖΗΤΑ ΤΕΡΜΑΤΙΣΜΟ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΕΝΩ Ο ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΛΥΝΤΟΝ ΤΖΟΝΣΟΝ ΑΠΟΦΕΥΓΕΙ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ

Η αντίδραση στις εκκλήσεις και τα μηνύματα που είχε στείλει ο Πρόεδρος Μακάριος στη Σοβιετική Κυβέρνηση όσο και τους ηγέτες των Ανατολικών ή Σοσιαλιστικών χωρών και τους ηγέτες των Αδεσμεύτων αρχικά ήταν άμεση.

Ο Σοβιετικός Πρωθυπουργός Νικήτα Κρούστσεφ αντέδρασε αμέσως με τρία τηλεγραφήματα: Πρός τον ΟΗΕ, τον Πρόεδρο Μακάριο και τον Πρωθυπουργό της Τουρκίας Ισμέτ Ινονού αξιώνοντας αρχικά τερματισμό της εισβολής στην Κύπρο.

Τόνιζε ο Κρούστσεφ στα μηνύματά του, τα οποία δόθηκαν στη δημοσιότητα στις **10** Αυγούστου και δημοσιεύθηκαν αυτούσια στην εφημερίδα "Πράβδα" και προβλήθηκαν ως πρώτη είδηση στα δελτία των ραδιοφωνικών σταθμών της Σοβιετικής πρωτεύουσας:

Στο μήνυμά του προς τον Τούρκο πρωθυπουργό Ισμέτ Ινονού τόνιζε ο Νικήτα Κρούστσεφ:

"Σοβιετική Κυβέρνησις επληροφορήθη περί της αναλήψεως από μέρους της Κυβερνήσεως της Τουρκικής Δημοκρατίας πολεμικών ενεργειών κατά της Δημοκρατίας της Κύπρου. Οπως εγνώσθη η τουρκική πολεμική αεροπορία προέβη σε μυδραλλιοβολισμό και βομβαρδισμό περιοχής της Κύπρου, πολεμικά δε τουρκικά σκάφη πλησίασαν προς τις ακτές της Κύπρου, με αποτέλεσμα να υπάρχουν ανθρώπινα θύματα.

Η Σοβιετική Κυβέρνηση καλεί την Κυβέρνηση της Τουρκικής Δημοκρατίας να τερματίσει τις πολεμικές ενέργειες εναντίον της Δημοκρατίας της Κύπρου. Η χρήση όπλων δεν είναι το πρόσφορο μέσο για τη λύση των πολύπλοκων προβλημάτων, στις σχέσεις μεταξύ των εθνότητων. Οι απόπειρες να επιλυθούν με την δύναμη των όπλων λύσεις, που δεν ανταποκρίνονται στα συμφέροντα των λαών, μπορούν να οξύνουν μόνο την

κατάσταση, να διευρύνουν τη σύγκρουση, να μεγαλώσουν την απειλή πολέμου, γεγονός για το οποίο η Σοβιετική Κυβέρνηση επέσυρε ήδη την προσοχήν της Κυβερνήσεως της Τουρκίας.

Στον πληθυσμό της Κύπρου τόσο στους Τούρκους Κυπρίους όσο και στους Ελληνες Κυπρίους πρέπει να δοθεί η δυνατότητα μόνοι τους να λύσουν όλα τα προβλήματα που αφορούν τη χώρα τους χωρίς ξένη επέμβαση. Πρέπει να δοθεί η δυνατότητα στους Κυπρίους να συνεχίσουν την αναζήτηση λύσεως των εσωτερικών τους προβλημάτων, διά της ειρηνικής οδού σε κατάσταση ησυχίας.

Απευθυνόμενος σε σας κύριε Πρωθυπουργέ με την έκκληση να θέσετε τέρμα στη στρατιωτική επίθεση κατά της Κύπρου, ελπίζω ότι η πολυετής κρατική πείρα σας θα σας υπαγορεύσει επίσης ποίαν ευθύνη αναλαμβάνει η Τουρκία εκτελώντας στρατιωτική επίθεση κατά της Δημοκρατίας της Κύπρου, ανεξαρτήτου κράτους και μέλους του ΟΗΕ".

Στο μήνυμά του προς τον Πρόεδρο Μακάριο ο Νικήτα Κρούστσεφ εξέφραζε την πλήρη υποστήριξη και συμπαράσταση του:

"Αυτού Εξοχότητα Αρχιεπίσκοπο Μακάριο:

Ελαβα το τηλεγράφημά σας από 9ης Αυγούστου, με το οποίο ανακοινώνετε ότι η τουρκική Κυβέρνηση προέβη σε επίθεση με πολεμικά αεροπλάνα στις πόλεις και τα χωριά της βόρειας ακτής της Κύπρου, με αποτέλεσμα να υπάρχουν θύματα μεταξύ του πληθυσμού.

Η Σοβιετική Κυβέρνηση, όπως εδήλωσε επ' αυτού όχι μια φορά, θεωρεί ότι η λύση του Κυπριακού προβλήματος εντός του πνεύματος των γνωστών αποφάσεων του Συμβουλίου ασφαλείας στη βάση του σεβασμού των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Δημοκρατίας της Κύπρου και της αποχωρήσεως απο την Κύπρο όλων των ξένων στρατευμάτων, θα βοηθήσει να αποκατασταθεί η ησυχία στην Ανατολική Μεσόγειο, να σβήσει η εστία της εντάσεως ώστε οι Κύπριοι, τόσον οι Ελληνες όταν και οι Τούρκοι, να αποκτήσουν τη δυνατότητα να εργάζονται ειρηνικά για το καλό της κοινής πατρίδας τους, της Δημοκρατίας της Κύπρου.

Ξεκινώντας από αυτό και καθοδηγούμενος από τα συμφέροντα της γενικής ειρήνης, απηύθυνα τηλεγράφημα στον Πρωθυπουργό της Τουρκίας κ. Ινονού με το οποίο τον καλώ να τερματίσει τις πολεμικές ενέργειες κατά της Δημοκρατίας της Κύπρου.

Αποτάθηκα επίσης με έκκληση προς τον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ Ου Θαντ να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για την ειρηνική διευθέτηση του Κυπριακού προβλήματος προς το συμφέρον του Κυπριακού λαού. Η Σοβιετική Κυβέρνηση είναι πεπεισμένη ότι ο τερματισμός της αιματοχυσίας στη νήσο και οι προσπάθειες σας προς αυτό τον σκοπό, θα ήταν σοβαρή συμβολή στη διευθέτηση της καταστάσεως.

Δρατιτόμενος της ευκαιρίας κύριε Προεδρε, θέλω και πάλι να σας διαβεβαιώσω ότι οι συμπάθειες των λαών και της Κυβερνήσεως της Σοβιετικής Ενώσεως, είναι με το μέρος του λαού της Δημοκρατίας της Κύπρου, ο οποίος υπερασπίζεται την ανεξαρτησία του, την κυριαρχία του και την εδαφική ακεραιότητα της χώρας.

Το τηλεγράφημα προς το Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ Ου Θαντ, με το οποίο ζητείται όπως ο Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών κάμει το παν για να αποτρέψει την επικίνδυνη για την ειρήνη εξέλιξη στην Κύπρο, έχει ως εξής:

"Αυτου Εξοχότητα Γεν. Γραμματέα του ΟΗΕ, Ου Θαντ:

"Πληροφορήθηκα για την επίθεση στρατιωτικών δυνάμεων της Τουρκίας κατά της Δημοκρατίας της Κύπρου. Τουρκικά αεροπλάνα εβομβάρδισαν Κυπριακές πόλεις και χωριά, πολεμικά δε σκάφη και μεταγωγά πλησίασαν στη νήσο.

Η Σοβιετική Κυβέρνηση απετάθη στην Κυβέρνηση της Τουρκίας με επίμονη έκκληση να τερματίσει τις πολεμικές ενέργειες κατά της Κύπρου και να χρησιμοποιήσει όλες τις δυνατότητες για την ειρηνική διευθέτηση του Κυπριακού προβλήματος.

Αυτη τη στιγμή ο ΟΗΕ πρέπει να κάνει το παν, ώστε να σταματήσει η αιματοχυσία στην Κύπρο και συγχρόνως να αποτρέψει την επικίνδυνη για την

υπόθεση της ειρήνης εξέλιξη των γεγονότων.

Η Σοβιετική Κυβέρνηση εκφράζει την ελπίδα ότι σεις κ. Γενικό Γραμματέα από την πλευρά σας θα λάβετε όλα τα δυνατά ανταποκρινόμενοι στις αρχές του καταστατικού του ΟΗΕ μέτρα για την ταχεία πραγματοποίηση στη ζωή, των αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας οι οποίες είχαν χαράξει δρόμους ειρηνικής διευθέτησας στην Κύπρο.

Στην Κύπρο πρέπει να επιστρέψει η ειρήνη. Οι Κύπριοι και η Κυβέρνηση τους πρέπει να αποκτήσουν τη δυνατότητα να λύσουν μόνοι τους τα ζητήματα τους χωρίς οποιαδήποτε τυχόν ξένα επέμβαση, λαμβάνοντας υπ' όψη τα συμφέροντα τόσο της Ελληνικής, όσο και της Τουρκικής κοινότητας".

Άμεση αντίδραση υπήρξε και από τις χώρες των αδελφειών, ή σοσιαλιστικών χωρών, οι οποίες πάντοτε επικρίνονταν για γραφειοκρατικές μεθόδους και ότι χρειάζονταν αρκετό χρόνο για να απαντήσουν σε τέτοια μηνύματα ενώ από τη Δύση, η απάντηση, κατά ένα περίεργο τρόπο, ήλθε πολύ καθυστερημένα.

Η Γιουγκοσλαβία του Στρατάρχη Τίτο απάντησε αμέσως το μήνυμα του Προέδρου Μακαρίου στις 10 Αυγούστου (επίσημη μετάφραση):

"Η Κυβέρνησις και ο λαός της Σοσιαλιστικής Ομοσπονδίας Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας παρακολουθούμε με μεγάλη ανησυχία την κατάστασιν και την εξέλιξιν των γεγονότων των σχετιζομένων με την Κύπρον, γεγονότων τα οποία πιθανόν να έχουν τραγικά και ανυπολογίστους συνεπείας όχι μόνον διά την περιοχόν της ανατολικής Μεσογείου αλλ' επίσης και επί μεγαλυτέρας κλίμακος. Την στιγμίν ταύτην η Κυβέρνησις της Σοσιαλιστικής Ομοσπονδίας Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας επιθυμεί να διακηρύξη διά μίαν εισέτι φοράν ότι η έξωθεν επιδρομή δεν δύναται κατ' ουδένα τρόπον να θεωρηθή ως δικαιολογημένον μέσον διευθέτησας των εσωτερικών υποθέσεων της Κύπρου.

Η Κυβέρνησις της Σοσιαλιστικής Ομοσπονδίας Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας επαναλαμβάνει

κατηγορηματικώς την σταθεράν θέσιν την οποίαν αύτη είχε την ευκαιρίαν να υιοθετήση και επιβεβαιώση ήτοι ότι η ανεξαρτησία της Κύπρου πρέπει να τυγχάνη σεβασμού υπ' όλων των χωρών και ότι τα υφιστάμενα προβλήματα δέον να επιλυθούν δι' ειρηνικών μέσων, διά διαπραγματεύσεων και της αναζητήσεως αποδεκτών λύσεων αίτινες θα επέτρεπον την ομαλήν συμβίωσιν των δύο κοινοτήτων. Η Κυβέρνησις της Σοσιαλιστικής Ομοσπονδου Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας ανησυχεί ιδιαιτέρως διά το γεγονός ότι η προσφυγή εις βίαν, προερχομένη εκ του εξωτερικού, γίνεται εις στιγμήν καθ ην η δύναμις των Ηνωμένων Εθνών ευρίσκεται ήδη εν Κύπρω, και ότι στρατιωτικάί επιχειρήσεις συνεχίζονται καθ ον χρόνον το Συμβούλιον Ασφαλείας ασχολείται ήδη με το πρόβλημα. Η Κυβέρνησις της Σοσιαλιστικής Ομοσπονδου Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας εκφράζει την ελπίδα ότι η χρήσις βίας θα τερματισθή άνευ καθυστερήσεως και ότι αι υπεύθυνοι κυβερνήσεις θα υιοθετήσουν τας διαπραγματεύσεις ως μέσον αντιμετώπισεως της παρούσης κρισίμου καταστάσεως, πράγμα το οποίον θα οδηγήση εις λύσιν του προβλήματος".

Στις 11 Αυγούστου έφθασε το μήνυμα του Γκαμάλ Αμπτέλ Νάσερ της Αιγύπτου:

"Ελαβον μετά της μεγαλυτέρας ανησυχίας την είδησιν περί της τουρκικής ενόπλου επιδρομής κατά του θαρραλέου λαού της Κύπρου.

Η Ηνωμένη Αραβική Δημοκρατία, αφού προέβη εις επανειλημμένας προειδοποιήσεις εναντίον ξένης επεμβάσεως εις τας υποθέσεις του λαού της Κύπρου, εναντίον συνωμοσιών προς διάσπασιν της ενότητος του και εναντίον απειρών προς υπόθαλψιν εσωτερικής στάσεως και διαιρέσεως του, σήμερα διακηρύττει ότι καταγγέλλει την κατάφωρον ταύτην επιδρομήν, την οποίαν θεωρεί ως επιδρομήν κατά της ειρήνης εις την περιοχήν και παραβίασιν των αρχών των Ηνωμένων Εθνών, αίτινα επιδιώκουν την λύσιν των διεθνών διαφορών δι ειρηνικών μέσων κατόπιν διαπραγματεύσεων.

Η Ηνωμένη Αραβική Δημοκρατία διαδηλούσα την πλήρη αυτής συμπαράτασιν προς τον Κυπριακόν λαόν εναντίον της ενόπλου ταύτης επιδρομης ελπίζει ότι θα επικρατήση σωφροσύνη προς πρόληψιν επιδεινώσεως της καταστάσεως, ήτις δύναται να οδηγήση εις λίαν σοβαρά αποτελέσματα.

Η ενότης του λαού της Κύπρου απαιτεί όπως παύσουν όλαι αι ξένα επεμβάσεις τις εις τας υποθέσεις της Κύπρου.

Είμεθα έτοιμοι να παράσχωμεν όλην μας την βοήθειαν προς διατήρισιν της ελευθερίας της Κύπρου και της ενότητος του λαού της".

Άμεση ήταν και η αντίδραση των Ινδιών, μιας άλλης ηγετικής χώρας του Κινήματος των Αδεσμεύτων που έφθασε στις 12 Αυγούστου:

" Η Κυβέρνησις της Ινδίας παρακολουθεί μετά σοβαράς ανησυχίας την πρόσφατον επιδείνωσιν της καταστάσεως εν Κύπρω λόγω των εξαπολυθεισών υπό της τουρκικής Κυβερνήσεως αεροπορικών επιθέσεων εναντίον πόλεων και χωρίων της Κύπρου και της παρουσίας τουρκικών πλοίων εις τα χωρικά ύδατα της Κύπρου.

Η εσωτερική κατάστασις εν Κύπρω υπήρξεν αναμφιβόλως δυσχερής κατά το πρόσφατον διάστημα. Η δύναμις των Ηνωμένων Εθνών ευρίσκεται ήδη εκεί διά να βοηθήση την Κυβέρνησιν να διευθετήση την κατάστασιν. Υπό τας συνθήκας αυτάς, βομβαρδισμοί και ένοπλοι επιθέσεις κατά αμάχου πληθυσμού της Κύπρου, οιοιδήποτε και αν είναι οι λόγοι, αποτελούν θέμα σοβαράς ανησυχίας, διότι επιδεινώνουν την ατμόσφαιραν των συγκρούσεων και της εντάσεως καθιστούν το έργον της Δυνάμεως των Ηνωμένων Εθνών περισσότερο δύσκολον.

Η Κυβέρνησις της Ινδίας υποστηρίζει πλήρως την έκκλησιν την γενομένην υπό του Προέδρου του Συμβουλίου Ασφαλείας και το ψήφισμα του Συμβουλίου, διά του οποίου καλούνται όλoi οι ενδιαφερόμενοι όπως απόσχουν περαιτέρω ενεργειών, αι οποίαι θα ήτο δυνατόν να επιδεινώσουν την κατάστασιν και να

επιβραδύνουν περισσότερο την δυνατότητα αποκατάστασεως φιλικών και ειρηνικών συνθηκών εν Κύπρω.

Η Κυβέρνησις της Ινδίας εκφράζει την συμπάθειαν της προς την Κυβέρνησιν της Κύπρου και τους Κυπρίους, οι οποίοι υπέστησαν απωλείας ζώνων και περιουσιών κατά τα γεγονότα αυτά".

Πάνω στο ίδιο πνεύμα ήταν και τα μηνύματα του Προέδρου της Τσεχοσλοβακίας Αντονιί Νοβότνυ, του Αντιπροέδρου της Πολωνίας Ιωσήφ Κυρανκίεβιτς και του Πρώτου Αντιπροέδρου της Λαϊκής Δημοκρατίας της Ηερμανίας Γουίλλυ Στοφ.

Η απάντηση του αμερικανού Προέδρου Λύντον Τζόνσον καθυστέρησε πολύ να φθάσει. Εφθάσε στις 18 Αυγούστου, εννέα ολόκληρες ημέρες μετά την αποστολή του του μηνύματος του Προέδρου Μακαρίου, αλλά δεν έκαμνε καμιά αναφορά στα όσα διέπραξε η Τουρκία με την εισβολή της στην Κύπρο.

Αντίθετα καθόριζε τις ευθύνες που είχε η Κυπριακή Δημοκρατία στη διατήρηση της ειρήνης στην περιοχή:

"Μελέτησα μετά μεγάλης προσοχής τα προς εμέ μηνύματα σας της 9ης Αυγούστου. Οπως και Υμείς, ανησύχησα βαθέως από την αιματοχυσίαν των τελευταίων ημερών. Ημείς εν Ουασισγκτώνι αφιερώσαμεν μακράς και επιπόνους ώρας διά να πράξωμεν παν το δυνατόν προς κατάπαυσιν του πυρός και πρόληψιν έτι τραγικωτέρων εξελίξεων. Καθ' ον χρόνον ακόμη ελάμβανον το πρώτον σας μήνυμα είχον απευθύνει προσωπικήν έκκλησιν προς Υμάς και τους Πρωθυπουργούς Τουρκίας και Ελλάδος.

Αισθάνομαι ανακούφισιν και ενθάρρυνσιν από το γεγονός ότι αφ' ότου εγράψατε τα μηνυματά Σας, έχει πράγματι επικρατήσει κατάπαυσις του πυρός. Ως γνωρίζετε, αι Ηνωμένα Πολιτεία ήσαν μία εκ των χωρών, αίτινες υπεστήριξαν το ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας διά του οποίου εζητείτο η κατάπαυσις αύτη του πυρός. Ηυχαριστήθημεν διότι η Κυβέρνησις σας ταχέως απεδέχθη το ψήφισμα του

Συμβουλίου Ασφαλείας.

Πιστεύω ότι είναι ζήτημα υψίστης σημασίας όπως τα επιτυχή ταύτα πρώτα βήματα οδηγήσουν τώρα προς τους άλλους σκοπούς τους αναφερομένους εις το ψήφισμα- την συνεργασίαν μετά του Διοικητού των Ηνωμένων Εθνών προς αποκατάστασιν της ειρήνης και την αποχήν από πάσης ενεργείας, η οποία θα ηδύνατο να επιδεινώση την κατάστασιν.

Δεν βλέπω άλλην αποδεκτήν διέξοδον από το να κινηθούν ενεργώς όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη προς πραγματοποίησιν των σκοπών τούτων, αι Ηνωμένοι Πολιτείαί είναι έτοιμοι να πράξουν παν ό,τι δύνανται διά να βοηθήσουν. Ειρήνη εις την ανατολικήν Μεσόγειον είναι προς ύψιστον συμφέρον των καλής θελήσεως ανθρώπων εις ολόκληρον τον κόσμον".